

شرکت ملی گاز ایران

امورتدوین استانداردها

IGS

مقررات حریم خطوط لوله گاز ایران

آبان 1391

شرکت ملی گاز ایران

دفتر مدیر عامل

تاریخ: ۱۳۹۱/۷/۱۸

شماره: ک ادب ۲۸۰۰۰-۱۴۲۷۷

ابلاغ مصوبه هیأت مدیره

مدیر محترم پژوهش و فناوری

باسلام،

به استحضار می‌رساند در جلسه ۱۵۰۷ مورخ ۱۳۹۱/۵/۱ هیأت مدیره، نامه شماره ۴۶۴۰۲/۱۰۰۰/۹ گ مورخ ۱۳۹۱/۴/۷ آن مدیریت در مورد پیشنهاد تجدید نظر در برخی از مقررات حریم مطرح و با عنایت به تصویب موارد در جلسه ۱۳۹۰/۵/۲ کمیته تدوین و بازنگاری استانداردها و مقررات حریم با پیشنهادهای مطرحه (در ۲ صفحه) موافقت گردید. این مصوبه در حکم مصوبه مجمع عمومی و برای کلیه شرکتهای تابعه لازم الاجرا می‌باشد.

ناصر آبگون

دبیر هیأت مدیره

رونوشت: مدیرعامل محترم شرکت ملی گاز ایران و قائم مقام رئیس هیأت مدیره

: اعضای محترم هیأت مدیره

: مدیر محترم توسعه منابع انسانی

: مدیر محترم هماهنگی و نظارت بر تولید

: مدیرعامل محترم شرکت انتقال گاز ایران

: رئیس محترم امور حسابرسی داخلی

: رئیس محترم امور سازمان و بهبود روشها

: رئیس محترم امور حقوقی

: رئیس محترم امور مجامع

اصلاحات جدید

- ۱- در فصل اول : از مقررات حریم (صفحه ۹)

تأسیسات ذخیره سازی گاز بشرح ذیل به تعاریف اضافه گردید و تحت بند ۱-۳-۱۵ در کتابچه درج گردید :

" مجموعه ای از تأسیسات که بمنظور افزایش فشار گاز و تزریق آن به مخازن زیر زمینی جهت ذخیره سازی گاز احداث می گردند "

بند ۱-۳-۱۵ که درخصوص تعریف واحد ردیف تراکم بود به بند ۱-۳-۱۶ تغییر یافت و در متن آن عبارت " بطول یک کیلومتر و عرض ۵۰۰ متر " به جای عبارت " به طول ۱۶۵۰ متر و عرض ۴۰۰ متر) قرار داده شد . شماره ردیف سایر بندهای بعدی نیز یک عدد افزایش یافتند .
- ۲- در فصل دوم از مقررات حریم

در بند ۱-۲-۱۰ زیربندهای الف و ه درهم ادغام و بصورت بند الف بشرح زیر تغییر یافت .

" الف) یک بنا یا کانکس به ازاء هر زمین با کاربری مشخص حداکثر به مساحت ۱۲ متر جهت کاربردهای غیر مسکونی از قبیل احداث موتورخانه چاه آب کشاورزی ، نگهداری ادوات کشاورزی ، ترانس برق و ... با اخذ تعهد از متقاضی مبنی بر عدم استفاده مسکونی "

۳- فصل سوم :

بند ۱-۳-۲ عبارت " بهره برداری " بجای " تعمیرات " قرار داده شد .

در تبصره ذیل این بند درخصوص تحصیل زمین مورد نیاز جهت ریختن خاک ، عبارت " درطرفین حریم اقتصادی " از متن تبصره حذف گردید .

۴- فصل چهارم :

در بند ۱-۴-۱ درمورد تأسیسات صنعت گاز : ردیف هشتم (ایستگاههای CNG) حذف و بجای آن ایستگاه ذخیره سازی گاز طبیعی قرارداده شد .

۵- فصل پنجم :

در انتهای عنوان این فصل عبارت " وسایر دکل ها " اضافه گردید و بند ۵-۷ بشرح ذیل به این فصل اضافه گردید

" حداقل فاصله انواع دکل ها از جمله دکل های مخابراتی ، توربینهای بادی و ... از منتهی الیه حریم اختصاصی به اندازه طول دکل می بایست رعایت گردد . "

۶- فصل هفتم مقررات

بند ۱-۱-۷ عبارت " شکل ۱-۷ " به " جدول ۱-۷ " تغییر یافت .

- بند ۷-۶ عبارت " و انواع پسماندها " بعنوان این بند و پس از کلمه " زباله " اضافه گردید و شرح این بند بصورت زیر تغییر یافت :
- " صدور هرگونه مجوز و دفن و سوزاندن زباله و انواع پسماندها تا فاصله ۲۵۰ متری خطوط انتقال گاز بدون اجازه کتبی شرکت ملی گاز ممنوع است . "
- ۷- بخش الزامات و ضوابط طراحی ، اجرا و بهره برداری (دستورالعمل A) :
- بند ۴-a-۱- عبارت " یک کیلومتر و عرض ۵۰۰ متر " بجای عبارت " ۱۶۵۰ متر و عرض ۴۰۰ متر " بند ۴-a-۲ :
- مسیر نوع ۱ تعداد ساختمانها از ۱۰ به ۸ تغییر یافت .
- مسیر نوع ۲ عبارت " از ۱۰ واحد تا ۴۶ واحد " به عبارت " از ۸ واحد تا ۳۶ واحد " تغییر یافت .
- در مسیر نوع ۳ تعداد ساختمانها از ۴۶ واحد به ۳۶ واحد تغییر یافت .
- بند ۴-a-۲- به عبارت درون پرانتز عبارت " و برای روستاها طرح هادی روستا " اضافه شد .
- در بخش توضیح بند ۴-a-۲- در مسیر نوع ۱ تعداد واحد از ۴۶ به ۳۶ و در مسیر نوع ۲ تعداد واحدها از ۱۳۰ به ۱۰۰ تغییر یافت .
- ۸- در بخش گردش کار حریم (دستورالعمل B)
- در بخش b-۱۰
- کلیه عبارتهای " کمیته پاکسازی حریم " به " کمیته حریم و پاکسازی " تغییر یافت .
- در بند b-۱۰-۳
- قسمت ب ، پاسخگویی به استعلامها بشرح ذیل تغییر یافت .
- بررسی و پاسخگویی به استعلامهای مربوط به حریم توسط امور حقوقی مناطق صورت می پذیرد .
- کارشناسی استعلامهایی که نیاز به اطلاعات فنی داشته باشد بنا به مورد توسط واحدهای ذیربط صورت خواهد پذیرفت .
- ۹- همچنین مقرر گردید ، حریم ایمنی خطوط ارتقاء کلاس یافته در برابر هزینه های صورت گرفته توسط شرکت از طریق نهادهای ذیربط اعم از فرمانداریها و بخشداریهها و شهرداریها و ... به شرکت اختصاص داده شود و در آئین نامه اجرایی بند ۴-a-۶- در پیوست A توسط شرکت انتقال گاز پیش بینی گردد.

" مقررات حریم خطوط لوله گاز "

مصوب اسفند ماه ۱۳۸۹
هیئت مدیره شرکت ملی گاز ایران

" فهرست مطالب "

۳	.....	فصل اول : کلیات ، مبانی و تعاریف
۳	.....	(۱-۱) کلیات
۴	.....	(۲-۱) مبانی
۶	.....	(۳-۱) تعاریف
۱۲	.....	فصل دوم : حریم ایمنی خطوط انتقال گاز در مجاورت ابنیه و تاسیسات
۱۲	.....	(۱-۲) کلیات
۱۳	.....	(۲-۲) حریم ایمنی خطوط انتقال گاز
۱۵	.....	فصل سوم : حریم اختصاصی خطوط انتقال گاز
۱۵	.....	(۱-۳) ساختار حریم اختصاصی
۱۶	.....	(۲-۳) حریم اختصاصی خطوط انتقال گاز موازی
۱۷	.....	(۳-۳) عرض حریم اختصاصی در عبور از باغات
۱۸	.....	(۴-۳) حریم اختصاصی در مناطق کوهستانی
۱۸	.....	(۵-۳) تحصیل موقت اراضی
۱۹	.....	فصل چهارم : حریم تأسیسات صنعت گاز
۱۹	.....	(۱-۴) تأسیسات صنعت گاز
۱۹	.....	(۲-۴) حریمهای چهار گانه تأسیسات
۲۱	.....	فصل پنجم : مقررات حریم خطوط انتقال گاز در مجاورت خطوط توزیع و انتقال نیرو

۲۲ ..... **فصل ششم: مقررات حریم خطوط انتقال گاز در موازات راهها و راه آهن**

۲۲ ..... ۶-۱) کلیات

۲۲ ..... ۶-۲) نحوه تعیین حریم

فصل هفتم: مقررات حریم خطوط انتقال گاز در مجاورت خطوط لوله نفت و آب، معادن، تقاطع

۲۳ ..... **رودخانه ها و فعالیتهای خطرناک**

۲۳ ..... ۷-۱) حریم خطوط انتقال گاز در مجاورت خطوط لوله نفت

۲۴ ..... ۷-۲) حریم خطوط انتقال گاز در مجاورت خطوط لوله آب

۲۴ ..... ۷-۳) حریم خطوط انتقال گاز در مجاورت معادن

۲۴ ..... ۷-۴) حریم خطوط انتقال گاز در محل تقاطع با رودخانه ها

۲۴ ..... ۷-۵) انجام عملیات انفجاری در مجاورت خطوط انتقال گاز

۲۵ ..... ۷-۶) عملیات دفن و سوزاندن زباله در مجاورت خطوط انتقال گاز

۲۶ ..... **فصل هشتم: مقررات خاص مناطق شمالی کشور و بافتهای مشابه**

۲۷ ..... **فصل نهم: حریم خطوط تغذیه و شبکه های توزیع گاز**

۲۷ ..... ۹-۱) حریم خطوط تغذیه و شبکه های توزیع گاز در محدوده شهرها، شهرکها و روستاها

۲۹ ..... ۹-۲) حریم خطوط تغذیه و شبکه های توزیع گاز در خارج از شهرها، شهرکها و روستاها

۳۰ ..... ۹-۳) حریم اختصاصی خطوط تغذیه و شبکه های توزیع گاز

۳۱ ..... **مآخذ**

فصل اول – کلیات ، مبانی و تعاریف

(۱-۱) کلیات

(۱-۱-۱) اهداف

در تدوین این مقررات ، جنبه های ایمنی ، زیست محیطی ، مهندسی و بهره برداری خطوط لوله گاز به نحوی که حداقل اهداف اصلی زیر را تامین نماید ، مد نظر است :

(الف) ایمنی ساکنین و یا کاربران ابنیه و تاسیسات و اراضی اطراف خطوط لوله و تاسیسات شرکت ملی گاز و به حداقل رساندن خسارات ناشی از نشت احتمالی گاز ، انفجار و آتش سوزی

(ب) پیشگیری یا کاهش ورود صدمات احتمالی از نقاط مجاور به خطوط لوله و تاسیسات شرکت ملی گاز در اثر عملیات و فعالیتهای گوناگون سایر اشخاص حقیقی یا حقوقی نظیر ساخت و ساز ، حفاری ، تردد ، اجرای تاسیسات ، تاثیرات القایی الکتریکی و غیره

(ج) به حداقل رساندن خسارات ناشی از احداث خطوط لوله و تاسیسات شرکت ملی گاز به محیطهای زیست انسانی و طبیعی و مناطق حفاظت شده ، اراضی کشاورزی ، باغات ، مراتع ، جنگلها و سایر عوارض طبیعی

(د) راهنمایی طراحان خطوط لوله و تاسیسات شرکت ملی گاز از نظر رعایت فاصله مناسب از ابنیه ، خطوط انتقال نیرو ، راهها و... و همچنین راهنمایی طراحان ، سازندگان و کاربران تاسیسات متعلق به سایر اشخاص حقیقی یا حقوقی از نظر رعایت فاصله مناسب از خطوط لوله گاز

(۱-۱-۲) دامنه و کاربرد

دامنه شمول این مقررات ، موارد ذیل می باشد :

(الف) حریمهای ایمنی و اختصاصی :

حریم های ایمنی و اختصاصی کلیه خطوط لوله گاز در داخل و خارج محدوده شهرها

(ب) فواصل :

فواصل مجاز خطوط لوله و خطوط تغذیه و توزیع از ابنیه و تاسیسات مجاور آنها در داخل و خارج محدوده شهرها که به منظور ایمنی و یا تسهیل شرایط تعمیر و نگهداری آنها باید رعایت گردد.

(ج) محل تاسیسات :

ضوابط تعیین محل استقرار تاسیسات صنعت گاز و ملاحظات زیست محیطی مربوط

(د) فشار خطوط لوله و تاسیسات گاز :

منظور از فشار در این مقررات ، حداکثر فشار بهره برداری مجاز (MAOP) خطوط لوله گاز است. این مقررات برای خطوط لوله انتقال گاز از فشار ۴۰۰ تا فشار ۱۴۴۰ پوند بر اینچ مربع ، خطوط تغذیه گاز با فشار ۲۵۰ پوند بر اینچ مربع و شبکه های توزیع گاز با فشار ۶۰ پوند بر اینچ مربع اعمال می گردد. **تبصره** : خطوط لوله گاز با فشار بیش از ۲۵۰ و کمتر از ۴۰۰ پوند بر اینچ مربع تابع مقررات خطوط لوله انتقال گاز نمی باشند.

هـ) قطر خطوط لوله گاز :

منظور از قطر در این مقررات ، قطر اسمی لوله است. این مقررات برای خطوط لوله تا قطر ۵۶" اعمال می گردد.

تبصره : برای فشارها و قطرهای بالاتر از ارقام مندرج در بندهای « د » و « هـ » فوق ، می بایست از شرکت ملی گاز کسب نظر گردد.

و) خطوط لوله گاز ترش :

نظر به ویژگی خطوط لوله گاز ترش که در آن علاوه بر قطر ، فشار و ضخامت لوله ، میزان H₂S موجود در گاز نیز در تعیین حریم موثر بوده و این میزان برای منابع مختلف گازی عدد متفاوتی خواهد داشت ، لذا تعیین حریم برای هر یک از خطوط مذکور می بایست بر اساس مطالعات HAZOP و انتشار گاز در زمان تخلیه اضطراری و یا در زمان وقوع حادثه انجام پذیرد. در این خصوص لازم است مهندسیین طراح هم زمان با طراحی مسیر ، نسبت به انجام مطالعات فوق و تعیین فاصله ایمن از مستحذات (با توجه به نوع و کاربری آنها) و تاسیسات اقدام نمایند.

۱-۲) مبانی

کلیه فواصل تعیین شده در این مقررات بعنوان حریم بر اساس مبانی زیر می باشد.

۱-۲-۱) مبانی قانونی و مقرراتی

این مقررات بر مبنای قانون منع احداث بنا و ساختمان در طرفین خطوط لوله انتقال گاز مصوب سی و یکم خرداد ۱۳۵۰ شمسی تدوین گردیده است. ضمناً قوانین و آئین نامه های زیر در تهیه این مقررات مورد لحاظ قرار گرفته اند :

الف) قانون اساسنامه شرکتهای ملی نفت و گاز ایران

ب) لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی ، عمرانی و نظامی دولت مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷ (شورای انقلاب)

ج) ماده ۳۶ قانون معادن (مصوب سال ۱۳۶۲)

د) ماده ۱۶ آئین نامه اجرایی تبصره ۶۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۳

هـ) آئین نامه مربوط به استفاده از اراضی به منظور احداث بنا و تاسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها (مصوب ۱۳۵۵/۲/۲۷)

(و) قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری (مصوب ۱۵ تیر ۱۳۶۲)

(ز) قانون تعاریف محدوده و حریم شهر ، روستا و شهرک و نحوه تعیین آن (مصوب ۱۴/۱۰/۱۳۸۴)
و سایر قوانین ذیربط مبنای تعاریف شهر و روستا

(ح) قوانین و مقررات حریم سایر وزارت خانه ها و سازمانها از جمله وزارت راه و ترابری و وزارت نیرو

(ط) قانون اصلاح قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها (مصوب ۳۱/۴/۱۳۷۴)

(ی) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (آئین نامه مستند سازی و تعیین بهره بردار اموال
غیر منقول دستگاههای اجرائی)

توجه : به منظور انطباق مقررات حاضر با قوانین و مقررات موضوعه ، در صورت بازنگری مجدد ، مقررات جاری روز مورد امعان نظر قرار خواهد گرفت.

۱-۲-۲) کدها و استانداردها

کدها و استانداردهای بین المللی ، عمدتاً مقررات ASME B-31.8 (معیار طراحی خطوط لوله در شرکت ملی گاز و شرکتهای وابسته/ فرعی) و مقررات مشابه سایر کشورها ، در تدوین این مقررات مورد بررسی قرار گرفته اند.

۱-۲-۳) ارزیابی ریسک در خطوط لوله گاز

این ارزیابی بر اساس شدت و تواتر حوادث احتمالی ناشی از نشت و انفجار گاز که اتفاق افتاده و یا ممکن است در خطوط لوله یا تاسیسات روی دهد ، صورت پذیرفته و نتایج آن در تعیین حریم مورد توجه قرار گرفته است.

۱-۲-۴) نحوه نگهداری خطوط لوله و تاسیسات

امکانات و تجهیزات بهره بردار ، وجود دستورالعملهای مکتوب و مدون و روشهای موثر و فنآوریهای مناسب در امر نگهداری از نکات دیگری است که در انتخاب حریم برای خطوط لوله یا تاسیسات موثر می باشند.

۱-۲-۵) شرایط فرهنگی و اجتماعی

نقش شرایط فرهنگی و سطح آگاهی اجتماعی را به هیچ وجه نمی توان در تعیین ضوابط حریم نادیده گرفت. درجه احترام به قوانین و جدی تلقی کردن آنها ، رعایت حقوق متقابل فی مابین اشخاص حقیقی یا حقوقی و شناخت حقوق فردی و جمعی در جوامع مختلف یکسان نیستند. به همین لحاظ شرایط فرهنگی و اجتماعی در تدوین مقررات حاضر حتی المقدور منظور گردیده و سعی شده مقررات و ارقام و فواصل تعیین شده ، مشخص و روشن و غیر قابل تفسیر توسط اشخاص (اعم از حقیقی یا حقوقی) در راستای منافع فردی باشند.

۱-۲-۶) شرایط اقتصادی

مباحث اقتصادی در تدوین مقررات حریم اهمیت جدی دارند. عواملی نظیر ارزش زمین ، نقش زمین در اقتصاد شهری و روستایی ، مقایسه قیمت فولاد و سایر مصالح خط لوله با قیمت زمین یا ساختمان در شهر و روستا و در عین حال محدودیتهای جدی در تأمین اراضی مورد نیاز جهت احداث شهرهای جدید یا توسعه شهرها و روستاهای موجود از جمله عوامل مؤثر در تعیین حریم می باشند.

۱-۲-۷) حد نهایی حریم

حد نهایی حریم طبق قانون ، حداکثر ۲۵۰ متر از طرفین خطوط لوله انتقال گاز تعیین شده است. لذا هرگاه حریم خط لوله ای بر مبنای قطر ، فشار و ضریب طراحی اولیه یا نوع گاز و با دخالت دادن کلیه عوامل مندرج در بندهای بخش ۱-۲ از سقف ۲۵۰ متر تجاوز نماید ، می بایست با تغییر ضریب طراحی و یا اتخاذ سایر تمهیدات ممکن ، نسبت به کاهش حریم به ۲۵۰ متر یا کمتر اقدام نمود و در صورت عدم امکان ، نسبت به اخذ مجوزهای قانونی در خصوص افزایش حریم اقدام گردد.

۱-۳) تعاریف

۱-۳-۱) شرکت ملی گاز:

که در این مقررات شرکت نامیده می شود ، یکی از چهار شرکت اصلی تابع وزارت نفت بوده که مسؤول سیاست گذاری ، ایجاد تأسیسات و راهبری امور پالایش ، انتقال ، توزیع و تحویل گاز طبیعی در اشکال گاز ، مایع و مایعات استحصالی از گاز به مصرف کنندگان اعم از صنعتی ، تجاری و خانگی در سطح کشور و همچنین واردات و صادرات گاز می باشد.

۱-۳-۲) شرکتهای وابسته/ فرعی :

شرکتهای پالایش و گاز استانی ، شرکت انتقال گاز ایران ، شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران و ... که زیر مجموعه شرکت ملی گاز می باشند.

۱-۳-۳) کمیته رسیدگی به مسائل اجرایی حریم :

این کمیته در ستاد شرکت ملی گاز به منظور رسیدگی به مسائل اجرایی حریم در سطح این شرکت و شرکتهای وابسته/ فرعی تشکیل و عالی ترین مرجع تصمیم گیری در خصوص مسائل حریم می باشد.

۱-۳-۴) حریم اختصاصی :

نواری است از سطح زمین به عرض ، طول و عمق لازم که به منظور تأمین نیازهای اجرایی و عملیاتی خطوط لوله گاز توسط شرکت تحصیل می گردد. عرض این نوار متناسب با قطر لوله تعیین می شود.

۱-۳-۵) حریم ایمنی :

نواری است از سطح زمین به موازات و به محوریت خط لوله انتقال گاز که به موجب قانون، احداث ابنیه و تأسیسات در آن ممنوع است ، مگر آنکه اجازه کتبی و قبلی شرکت کسب شده باشد. حریم

ایمنی متناسب با قطر ، فشار و ضریب طراحی خط لوله با توجه به نوع کاربری ابنیه و جمعیت استفاده کننده از آنها تعیین می گردد.

توضیح: حداکثر این حریم به موجب قانون ۲۵۰ متر می باشد ، لیکن در مواردی که در این کتابچه به دلایل فنی و ایمنی حریم های بیش از ۲۵۰ متر اعلام شده است ، می بایست با تغییر ضریب طراحی و یا اتخاذ تمهیدات دیگر شرایط ایمنی را تامین نمود.

۱-۳-۶) ابنیه محل تجمع

به ابنیه یا تأسیسات یا مجموعه ای از آنها (به صورت مجزا یا متصل) اطلاق می گردد که در شرایط عادی ، حداقل ۲۰ نفر به طور همزمان و به مدت حداقل سه ماه در سال (متناوب یا مداوم) در آن حضور پیدا می کنند. این ساختمانها و تأسیسات به منظور فعالیتهای گوناگون از جمله ارائه خدمات اداری ، آموزشی ، مذهبی ، بهداشتی ، اقامت و پذیرایی یا فعالیتهای تجاری ، صنعتی ، معدنی ، تولیدی ، ورزشی ، نظامی و انتظامی و گردشگری مورد استفاده قرار می گیرند.

تبصره ۱: منظور از ابنیه مجزا یا متصل در این بند ، تعداد ابنیه (اعم از واحد مسکونی و یا صنعتی) است که حداکثر در طولی معادل یک صد متر قرار می گیرند.

تبصره ۲: چنانچه ابنیه یا تأسیساتی خارج از مصادیق ذکر شده ذیل باشد ، ارائه نامه کتبی مالکین در مورد مدت زمان حضور و تعداد نفرات ساکن ، ملاک عمل خواهد بود.

فهرست مصادیق این ابنیه به شرح ذیل است :

- ۱) مدارس ، دانشگاهها ، کودکستانها ، مهدکودکها و کلیه مراکز آموزشی از هر نوع
- ۲) مساجد ، حسینیه ها ، کلیساها و سایر مراکز مذهبی
- ۳) کتابخانه ها ، فرهنگسراها ، سینما ، تئاتر ، سالنهای سخنرانی و برگزاری مراسم
- ۴) ادارات دولتی ، شرکتها ، دفاتر پست و تلفن
- ۵) بیمارستانها و مراکز پزشکی دیگر (درمانگاهها ، ساختمانهای پزشکان ، آزمایشگاههای پزشکی)
- ۶) هتلها ، متلها ، مهمانپذیرها و مسافرخانه ها
- ۷) ترمینالهای حمل و نقل مسافربری و کالای زمینی ، هوایی و دریایی
- ۸) ایستگاههای راه آهن
- ۹) پارکینگهای عمومی
- ۱۰) بازار ، بازارچه ، پاساژ و فروشگاههای بزرگ
- ۱۱) خوابگاههای دانشجویی و انواع شبانه روزیها
- ۱۲) فرودگاهها
- ۱۳) اردوگاههای تفریحی ، آموزشی ، پرورشی و ورزشی
- ۱۴) اقامتگاههای سالمندان ، جانبازان ، معلولان و بیماران خاص
- ۱۵) زندانها
- ۱۶) گورستان شهرها

- (۱۷) مراکز نظامی ، پادگانها ، اردوگاهها ، میدانهای تمرینی (مانور) و تیر
- (۱۸) میدانهای ورزشی روباز و سر پوشیده ، سالنهای ورزشی ، پیست های ورزشی ، تله کابین ، تله اسکی ، تله سی یژ
- (۱۹) کارخانجات و کارگاههای صنعتی ، معادن و شیلات
- (۲۰) رستورانها و غذاخوریها
- (۲۱) مکانهای تفریحی ، پارکها و شهربازیها
- (۲۲) سدها و نیروگاهها
- (۲۳) نمایشگاههای تجاری و صنعتی
- (۲۴) کشتارگاهها

۱-۳-۷) ابنیه خطر ناک :

به ابنیه یا تأسیساتی اطلاق می گردد که :

الف) کاربری آنها در شرایط معمولی کاری و یا در صورت وقوع حادثه و در شرایط غیر عادی دیگر ، خطراتی را متوجه خط لوله گاز نماید.

ب) در صورت وقوع انفجار ، آتش سوزی و نشت گاز در خط لوله و یا تخلیه گاز در زمان عملیات ، آثار مترتب بر آنها موجب ایجاد خطرات ثانویه برای خط لوله گاز ، تأسیسات و یا مردم ساکن در اطراف آنها گردد.

فهرست مصادیق این ابنیه به شرح ذیل است :

- ۱) جایگاه CNG و پمپ بنزین
- ۲) پالایشگاهها
- ۳) تأسیسات پتروشیمی
- ۴) کارخانجات شیمیایی
- ۵) کارخانجات مهمات سازی و زاغه های مهمات
- ۶) جایگاه سیلندر پرکنی
- ۷) انبار مواد سوختی و شیمیایی قابل اشتعال و انفجار

۱-۳-۸) ابنیه عادی :

به ابنیه و تأسیسات غیر از ابنیه محل تجمع و خطرناک که تعداد کارکنان و یا ساکنین آنها در شرایط عادی کمتر از ۲۰ نفر باشد ، اطلاق می گردد. واحدهای مسکونی یک یا دو طبقه ، کارگاههای خدماتی و صنعتی کوچک ، دفاتر اداری ، تجاری و پزشکی ، نمونه هایی از ابنیه عادی هستند.

۱-۳-۹) خطوط لوله انتقال گاز :

که در این مقررات به اختصار خطوط انتقال (گاز) نامیده می شود ، شامل خطوط لوله و تأسیسات انتقال گاز از مبادی تولید (پالایشگاهها) به مبادی مصرف (ایستگاههای CGS) می باشد.

۱-۳-۱۰) خطوط تغذیه گاز :

شامل خطوط تغذیه و تاسیسات مربوط^۱ (CGS) با فشار ۲۵۰ پوند بر اینچ مربع بوده که برای تغذیه گاز به ایستگاههای درون شهری و روستائی و صنایع مورد استفاده قرار می گیرد.

۱-۳-۱۱) شبکه های توزیع گاز :

شامل خطوط توزیع و تاسیسات مربوط (DRS)^۳ TBS^۲ (با فشار ۶۰ پوند بر اینچ مربع و کمتر بوده که قابلیت نصب انشعاب را دارا بوده و می تواند از نوع پلی اتیلن و یا فولادی باشد.

۱-۳-۱۲) ایستگاه شیر گاز :

محلی محصور در نقاطی از طول خطوط انتقال که شیر قطع و وصل جریان گاز به منظور تامین اهداف ایمنی و عملیاتی در آن نصب می گردد.

۱-۳-۱۳) تاسیسات تقویت فشار گاز :

مجموعه ای از تاسیسات که در نقاطی از طول خطوط انتقال به منظور افزایش فشار گاز احداث می گردد.

۱-۳-۱۴) پالایشگاه گاز :

مجموعه ای از تاسیسات که عملیات تصفیه و یا نم زدایی و یا تفکیک اجزا تشکیل دهنده گاز طبیعی (متان ، اتان و ...) در آن انجام می گردد.

۱-۳-۱۵) تاسیسات ذخیره سازی گاز :

مجموعه ای از تاسیسات که به منظور افزایش فشار گاز و تزریق آن به مخازن زیر زمینی جهت ذخیره سازی گاز احداث می گردند

۱-۳-۱۶) واحد ردیف تراکم :

تراکم ساختمانهای اطراف خطوط انتقال گاز در هر محدوده ای به طول یک کیلو متر و عرض ۵۰۰ متر که محور خط در امتداد طولی و در وسط آن قرار گرفته ، اندازه گیری می شود که به آن واحد ردیف تراکم اطلاق می گردد.

۱-۳-۱۷) مسیر :

در معنای عام به انواع مناطقی که خطوط انتقال گاز از آنها عبور می نماید از جمله مناطق بیابانی ، کشاورزی ، جنگلی ، کوهستانی ، روستایی ، شهری و ... اطلاق می شود. در معنای خاص انواع مسیر خطوط انتقال گاز بر حسب تراکم ابنیه یا جمعیت و یا بافت شهری و غیر شهری موجود در واحد ردیف تراکم تقسیم بندی می گردند.

۱-۳-۱) ضریب طراحی لوله :

ضریبی است که در محاسبه ضخامت خط لوله ، متناسب با نوع مسیر و عوامل فنی ذیربط ، مندرج در استاندارد ASME B-31.8 و استانداردها و مقررات شرکت تعیین می گردد.

۱-۳-۱) روستا

واحد مبدا تقسیمات کشوری است که از لحاظ محیط زیستی (وضع طبیعی ، اجتماعی ، فرهنگی و اقتصادی) همگن بوده که با حوزه و قلمرو معین ثبتي یا عرفی مستقل که حداقل ۲۰ خانوار یا ۱۰۰ نفر اعم از متمرکز یا پراکنده در آنجا سکونت داشته باشند.

۱-۳-۲) شهر

محلی است با حدود قانونی که در محدوده جغرافیائی بخش واقع شده و از نظر بافت ساختمانی ، اشتغال و سایر عوامل ، دارای سیمائی با ویژگیهای خاص خود بوده به طوری که اکثریت ساکنان دائمی آن در مشاغل کسب ، تجارت ، صنعت ، کشاورزی ، خدمات و فعالیتهای اداری اشتغال داشته و در زمینه خدمات شهری از خود کفائی نسبی بر خوردار و کانون مبادلات اجتماعی ، اقتصادی ، فرهنگی و سیاسی حوزه جذب و نفوذ پیرامون خود بوده و حداقل دارای ده هزار نفر جمعیت باشد.

۱-۳-۳) شهرهای جدید (شهرهای سر ریز جمعیتی) :

مناطقى که توسط دولت به منظور جذب جمعیت اضافی شهرهای بزرگ کشور در اطراف آنها تأسیس می شود.

۱-۳-۴) شهر (شهرک) صنعتی :

منطقه ای که توسط مراجع ذیصلاح جهت استقرار انواع صنایع و کارخانجات تخصیص می یابد.

۱-۳-۵) محدوده شهر:

عبارت است از حدکالبدی موجود شهر و توسعه آتی در دوره طرح جامع و تا تهیه طرح مذکور در طرح هادی شهر که ضوابط و مقررات شهرسازی در آن لازم الاجراء می باشد.

۱-۳-۶) حریم شهر :

عبارت است از قسمتی از اراضی بلافصل پیرامون محدوده شهر که نظارت و کنترل شهرداری در آن ضرورت دارد و از مرز تقسیمات کشوری شهرستان و بخش مربوطه تجاوز ننماید.

۱-۳-۷) محدوده شهرکها:

اعم از شهرکهای مسکونی و صنعتی یا سایر شهرکهایی که طبق مقررات و با مجوزهای قانونی مربوط ایجاد و احداث می شوند در طرحهای مصوب آنها تعیین و تصویب می گردد.

۱-۳-۲۶) محدوده روستا:

عبارت است از محدوده ای شامل بافت موجود روستا و گسترش آتی آن در دوره طرح هادی روستایی که با رعایت مصوبات طرحهای بالادست تهیه و به تصویب مرجع قانونی مربوط می رسد.

توجه: تعاریف محدوده شهر، حریم شهر، محدوده روستا و محدوده شهرکها، عیناً از قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا، شهرک و نحوه تعیین آن مصوب ۸۴/۱۰/۱۴ مجلس شورای اسلامی نقل شده است.

۱-۳-۲۷) نوار تاسیسات خدمات زیربنایی راهها:

براساس آئین نامه اجرایی تبصره ۱ ماده ۱۷ اصلاحی قانون ایمنی راهها و راه آهن مصوب ۱۳۷۹، نواری است به عرض ۳۰ متر برای راهها و راه آهنهای کشور از ابتدای محدوده یک صد متری نظارتی راهها، بلافاصله بعد از حریم قانونی راه و راه آهن که فقط دارای کاربری تاسیسات زیربنایی نظیر خطوط گاز و نفت، آب، برق، فاضلاب، مخابرات و امثال آن خواهد بود.

فصل دوم – حریم ایمنی خطوط انتقال گاز در مجاورت ابنیه و تاسیسات

۲-۱) کلیات

۲-۱-۱) این فصل مشتمل بر مقرراتی است که فاصله مجاز انواع ابنیه و تاسیسات را از خطوط انتقال گاز تعیین می نماید.

۲-۱-۲) مقررات این فصل شامل تاسیسات خطی^(۱) که به موازات خطوط انتقال گاز احداث شده یا می شوند یا آنها را قطع نموده یا می نمایند (و هر یک تابع مقررات ویژه خود بوده که در فصول دیگر این کتاب به آنها پرداخته شده است) نبوده اما ابنیه و مستحدثات مرتبط با تاسیسات خطی ، مشمول مقررات این فصل می باشند. به طور مثال فاصله مجاز پستهای توزیع برق ۲۰ کیلوولت و بالاتر ، ترمینال مسافربری، ایستگاههای راه آهن ، تلمبه خانه های خطوط لوله نفت و ... از خطوط انتقال گاز ، طبق مقررات این فصل تعیین می گردد.

۲-۱-۳) مقررات این فصل با در نظر گرفتن مبانی مندرج در فصل اول تدوین شده است.

۲-۱-۴) مقررات این فصل در برگیرنده انواع مسیر خطوط انتقال گاز اعم از خارج یا داخل محدوده شهرها بوده و متناسب با قطر ، فشار و ضریب طراحی هر خط انتقال و نوع ابنیه و تاسیسات (عادی ، محل تجمع و خطرناک) ، حریم ایمنی را تعیین می نماید.

۲-۱-۵) « قانون منع احداث بنا و ساختمان در طرفین خطوط لوله انتقال گاز » مصوب سی و یکم خرداد یک هزار و سیصد و پنجاه شمسی ، فقط در خارج از محدوده شهرها قابل اجرا می باشد. لذا چنانچه در زمان اجرای خطوط انتقال گاز جدید ، ناچار از ورود آن به محدوده شهر باشد ، املاک واقع در حریم ایمنی می بایست تحصیل و حقوق قانونی مالک بر اساس « لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی ، عمرانی و نظامی دولت مصوب ۱۳۵۸ / ۱۱ / ۱۷ شورای انقلاب » پرداخت گردد.

۲-۱-۶) در صورتیکه ابنیه یا تاسیساتی بدون کسب موافقت کتبی و قبلی شرکت در حریم ایمنی خطوط انتقال گاز ساخته شود ، مالک اعم از حقیقی یا حقوقی متجاوز به حریم شناخته شده و شرکت مجاز است حسب قانون بدون پرداخت هیچگونه خسارت به وی نسبت به تخریب مستحدثات اقدام نماید.

۲-۱-۷) زمان اجرایی شدن مقررات حریم برای خطوط انتقال گاز جدید ، پس از تاریخ درج آگهی همراه با کروکی مسیر در رسانه ها و جراید کثیر الانتشار می باشد.

۲-۱-۸) در صورت نیاز به تخریب ابنیه و تاسیساتی که قبل از زمان مشخص شده در بند ۲-۱-۷ در حریم ایمنی خطوط انتقال گاز احداث شده اند (به منظور پاکسازی حریم) ، شرکت کلیه خسارات وارده را طبق قوانین مربوط به مالک یا مالکین پرداخت می نماید.

(۱) تاسیسات خطی به شریانهای حیاتی زیر بنائی نظیر خطوط انتقال نفت ، آب ، نیرو ، خطوط مخابراتی ، راهها و راه آهن و ... اطلاق می گردد.

۲-۱-۹) هر گونه دخل و تصرف در حریم اختصاصی خطوط انتقال گاز ممنوع بوده و اقداماتی نظیر شن ریزی ، آسفالت ریزی ، احداث ابنیه فنی از قبیل پل ، دال بتونی ، آب رو و ... به هر طول (در امتداد یا در تقاطع با لوله) مستلزم کسب مجوز از شرکت می باشد.

۲-۱-۱۰) در خارج از حریم اختصاصی خطوط انتقال گاز ، فعالیت‌های کشاورزی ، باغبانی ، درختکاری ، پرورش دام و طیور و آبزیان ، در فضای باز (غیر مسقف) به شرط عدم احداث هیچ گونه ابنیه و تاسیسات و یا صرفاً با احداث موارد زیر مجاز می باشد :

الف) یک بنا یا کانکس به ازا هر زمین با کاربری مشخص حداکثر به مساحت ۱۲ متر جهت کاربریهای غیر مسکونی از قبیل احداث موتورخانه چاه آب کشاورزی ، نگهداری ادوات کشاورزی ، ترانس برق و ... با اخذ تعهد از متقاضی مبنی بر عدم استفاده مسکونی

ب) گلخانه های شیشه ای یا پلاستیکی و مشابه آن

ج) دیوار آجری حداکثر به ارتفاع یک متر

د) حصارسیمی یا نرده ای ومانند آن به هر ارتفاع که امکان رویت از بیرون به داخل وجود داشته باشد .

توضیح : حداقل فاصله چاه آب و دیواره استخرها از منتهی الیه حریم اختصاصی به ترتیب ۵ متر و به اندازه عرض باند فعال رعایت شود.

۲-۲) حریم ایمنی خطوط انتقال گاز

با توجه به مفاد تبصره یک قانون منع احداث بنا و ساختمان در طرفین خطوط لوله انتقال گاز مصوب سی و یکم خرداد ۱۳۵۰ شمسی ، شرکت ملی گاز ایران مجاز است ، در مواردی که انتخاب فاصله ۲۵۰ متر مذکور در این قانون را با توجه به مقتضیات فنی و محلی ضروری نداند ، فاصله کمتری را تعیین نماید. براین اساس و با لحاظ کلیه مبانی ذکر شده در فصل اول ، حریم ایمنی خطوط انتقال گاز بر حسب قطر ، فشار و ضریب طراحی آنها برای ابنیه عادی مطابق جدول شماره ۲-۱ و برای ابنیه محل تجمع و خطر ناک مطابق جدول ۲-۲ می باشد.

تبصره ۱ : در زمان طراحی ، حریم ابنیه عادی موجود تابع ضوابط طراحی خطوط انتقال گاز خواهد بود.

تبصره ۲ : در زمان بهره برداری و در شرایط خاص که نیاز به اعمال حریم ابنیه عادی کمتر از مقادیر جدول ۲-۱ باشد ، بهره بر دار پس از انجام مطالعات مهندسی و ایمنی و تهیه آئین نامه های بهره برداری ، پیشنهاد تقلیل این فواصل را با توجیهات فنی لازم، جهت اخذ تصمیم به کمیته " رسیدگی به مسائل اجرایی حریم " ارجاع می نماید.

توجه : در نقاط انتهایی و نقاط تغییر ضریب طراحی خط انتقال گاز ، حریم ایمنی به شکل دایره و به مرکزیت آن نقطه خواهد بود. (ملاک ضریب طراحی بالاتر می باشد)

« جدول شماره ۱-۲ »

حریم ایمنی خطوط انتقال گاز جهت ابنیه عادی موجود و منع احداث بنا از محور لوله (متر)

بالاتر از ۱۰۵۰ تا ۱۴۴۰ پوند براینج مربع (بالاتر از ۷۲ تا ۱۰۰ بار)				از ۴۰۰ تا ۱۰۵۰ پوند براینج مربع (از ۲۸ تا ۷۲ بار)				حداکثر فشار بهره برداری مجاز
۰/۴	۰/۵	۰/۶	۰/۷۲	۰/۴	۰/۵	۰/۶	۰/۷۲	ضریب طراحی قطراسمی لوله (اینچ)
۳۰	۱۰۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۰	۵۵	۲۵۰	۲۵۰	۴۸ الی ۵۶
۳۰	۹۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۰	۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۴۰ الی ۴۶
۳۰	۷۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۰	۴۰	۲۰۰	۲۰۰	۳۲ الی ۳۸
۲۵	۶۰	۲۵۰	۲۵۰	۱۵	۳۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۴ الی ۳۰
۲۵	۵۰	۲۰۰	۲۰۰	۱۵	۲۵	۱۵۰	۱۵۰	۱۸ الی ۲۲
۲۵	۴۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵	۲۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۲ الی ۱۶
۱۵	۳۰	۷۵	۷۵	۱۰	۱۵	۵۰	۵۰	۶ الی ۱۰
۱۰	۱۰	**	**	۷/۵	۱۰	**	**	۴ و پایینتر

« جدول شماره ۲-۲ »

حریم ایمنی خطوط انتقال گاز جهت ابنیه محل تجمع و خطر ناک موجود و منع احداث بنا از محور لوله (متر)

بالاتر از ۱۰۵۰ تا ۱۴۴۰ پوند براینج مربع (بالاتر از ۷۲ تا ۱۰۰ بار)				از ۴۰۰ تا ۱۰۵۰ پوند براینج مربع (از ۲۸ تا ۷۲ بار)				حداکثر فشار بهره برداری مجاز
۰/۴	۰/۵	۰/۶	۰/۷۲	۰/۴	۰/۵	۰/۶	۰/۷۲	ضریب طراحی قطراسمی لوله (اینچ)
۳۰	۱۰۰	۴۰۰*	۴۰۰*	۲۰	۵۵	۲۵۰	۲۵۰	۴۸ الی ۵۶
۳۰	۹۰	۳۰۰*	۳۰۰*	۲۰	۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۴۰ الی ۴۶
۳۰	۷۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۰	۴۰	۲۵۰	۲۵۰	۳۲ الی ۳۸
۲۵	۶۰	۲۵۰	۲۵۰	۱۵	۳۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۴ الی ۳۰
۲۵	۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۱۵	۲۵	۲۰۰	۲۰۰	۱۸ الی ۲۲
۲۵	۴۰	۲۰۰	۲۰۰	۱۵	۲۰	۲۰۰	۲۰۰	۱۲ الی ۱۶
۱۵	۳۰	۲۰۰	۲۰۰	۱۰	۱۵	۲۰۰	۲۰۰	۶ الی ۱۰
۱۰	۱۰	**	**	۷/۵	۱۰	**	**	۴ و پایینتر

* با توجه به محدودیت حریم قانونی ۲۵۰ متر ، در مواردی که به علت وجود ابنیه ، اعمال حریم ایمنی فراتر از ۲۵۰ متر توام با معضلات قانونی گردد ، حسب ضرورت می توان با استفاده از لوله حداقل^(۱) با ضریب طراحی $F=0/5$ ، کاهش فشار خط و یا سایر تمهیدات لازم ، نسبت به رعایت محدودیت حریم قانونی اقدام نمود.

** در خطوط انتقال با این قطر ها به علت حداقل ضخامت مورد استفاده ، عملاً ضریب طراحی ۰/۷۲ و ۰/۶ مورد استفاده قرار نمی گیرد.

(۱) منظور از لفظ حداقل این است که چنانچه منطقه از نظر تراکم ساختمانها مشمول مسیر نوع بالاتر باشد ، ضریب طراحی در محدوده فوق الذکر تابع شرایط منطقه خواهد بود (مثلاً $F=0/4$ برای مسیر نوع ۴)

فصل سوم - حریم اختصاصی خطوط انتقال گاز

۱-۳) ساختار حریم اختصاصی

حریم اختصاصی (شکل ۱-۳) جهت عملیات اجرا، بهره برداری و تعمیرات مورد استفاده قرار گرفته و به دو قسمت ذیل تقسیم می شود. هر گونه دخل و تصرف و انتفاع توسط اشخاص حقیقی و حقوقی بدون اجازه کتبی و قبلی شرکت در این حریم ممنوع است.

۱-۱-۳) نوار (باند) فعال

این قسمت محل تردد، جابجایی و عملیات ماشین آلات و ابزار اجرا و نگهداری خط انتقال گاز بوده و به عنوان جاده سرویس R.O.W مورد استفاده قرار می گیرد.

۲-۱-۳) نوار (باند) غیر فعال

این قسمت در زمان اجرا و بهره برداری به عنوان محل ریختن خاک حاصل از حفاری کانال و عملیات مشابه مورد استفاده قرار می گیرد.

تیسره: در زمان اجرای خط انتقال گاز، زمین مورد نیاز جهت ریختن خاک حاصل از مسیر سازی با توجه به شرایط و ساختار مسیر و نیاز عملیات اجرایی، تحصیل و مورد استفاده قرار می گیرد.

برای قطره های مختلف خطوط انتقال گاز، عرض حریم اختصاصی و باندهای فعال و غیر فعال به صورت زیر می باشد:

عرض حریم اختصاصی	محور باند غیر فعال	لوله	باند فعال	قطر خط لوله (اسمی)
۱۱ متر	۳/۵ متر		۷/۵ متر	$\Phi \leq 12^{\circ}$
۱۴ متر	۴ متر		۱۰ متر	$12^{\circ} < \Phi \leq 24^{\circ}$
۱۷ متر	۵ متر		۱۲ متر	$24^{\circ} < \Phi \leq 40^{\circ}$
۲۱ متر	۶ متر		۱۵ متر	$40^{\circ} < \Phi \leq 56^{\circ}$

« شکل ۱-۳ »

۲-۳) حریم اختصاصی خطوط انتقال گاز موازی

در صورتی که خط انتقال گاز جدیدی به موازات خط انتقال موجود اجرا گردد ، فاصله مجاز آنها از یکدیگر و عرض باندهای فعال و غیر فعال در حریم اختصاصی مشترک بصورت شکل‌های ۲-۳ و ۳-۳ خواهد بود.

۳-۲-۱) در صورتی که خط انتقال گاز جدید دارای عرض حریم اختصاصی معادل خط انتقال گاز موجود باشد :

خط لوله اول	خط لوله دوم	عرض کل حریم اختصاصی برای دو خط لوله		
باند غیر فعال ۱	باند غیر فعال ۲	باند فعال مشترک		
قطر اسمی				
۳/۵ متر	۳/۵ متر	۷/۵ متر	$\Phi \leq 12^\circ$	۱۴/۵ متر
۴ متر	۴ متر	۱۰ متر	$12^\circ < \Phi \leq 24^\circ$	۱۸ متر
۵ متر	۵ متر	۱۲ متر	$24^\circ < \Phi \leq 40^\circ$	۲۲ متر
۶ متر	۶ متر	۱۵ متر	$40^\circ < \Phi \leq 56^\circ$	۲۷ متر

« شکل ۲-۳ »

۳-۲-۲) در صورتی که خط انتقال گاز جدید دارای عرض حریم اختصاصی متفاوت با خط انتقال موجود باشد :

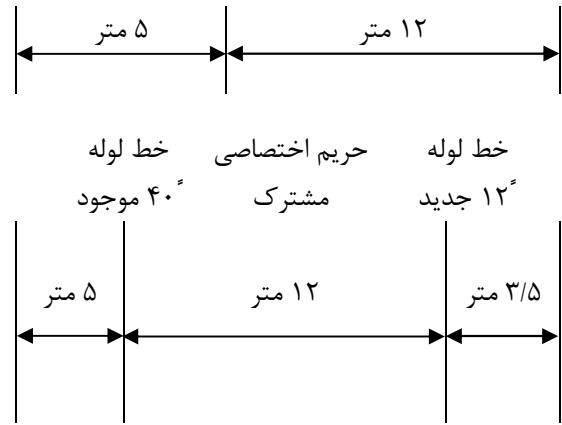
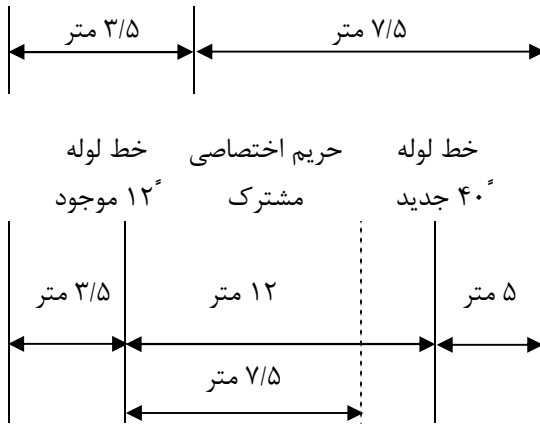
در این حالت باند فعال بین دو لوله ، مشترک بوده و معادل باند فعال لوله بزرگتر می باشد. باند غیر فعال برای هر لوله برحسب قطر آن از شکل ۳-۱ تعیین می گردد. به عنوان مثال در صورت احداث یک خط ۴۰" جدید به موازات خط انتقال گاز موجود ۱۲" یا بالعکس ، حریم اختصاصی در باندهای جدا و مشترک مطابق شکل ۳-۳ خواهد بود.

تبصره ۱: در صورتی که اجرای خطوط انتقال گاز موازی با رعایت این فواصل ممکن نباشد ، متقاضی پس از انجام مطالعات مهندسی ، ایمنی و تهیه دستورالعمل‌های بهره برداری ، پیشنهاد تقلیل این فواصل را با توجیهات فنی لازم ، جهت اخذ تصمیم به کمیته " رسیدگی به مسائل اجرایی حریم " ارجاع می نماید.

تبصره ۲: در صورت اجرای خطوط انتقال گاز موازی در عبور از باغات فاصله دو خط لوله به اندازه عرض باند فعال در بخش ۳-۳ خواهد بود.

حریم اختصاصی مستقل خط لوله ۱۲"

حریم اختصاصی مستقل خط لوله ۴۰"

در صورت اجرای خط ۴۰" بعد از خط ۱۲"، به عرض ۹/۵ متر (۵+۴/۵) اراضی جدید باید تحصیل گردد.

در صورت اجرای خط ۱۲" بعد از خط ۴۰"، به عرض ۳/۵ متر اراضی جدید باید تحصیل گردد.

« شکل ۳-۳ »

۳-۳) عرض حریم اختصاصی در عبور از باغات

عرض حریم اختصاصی خطوط انتقال گاز در عبور از باغات به شرح شکل ۳-۴ می باشد :

عرض حریم اختصاصی	محور باند غیر فعال	لوله	باند فعال	قطر خط لوله (اسمی)
۱۱متر	۳/۵ متر		۷/۵ متر	$\Phi \leq 12"$
۱۴متر	۴ متر		۱۰متر	$12" < \Phi \leq 24"$
۱۴متر	۴ متر		۱۰متر	$24" < \Phi \leq 40"$
۱۷متر	۵ متر		۱۲متر	$40" < \Phi \leq 56"$

« شکل ۳-۴ »

تبصره ۱: در مواردی که عرض حریم اختصاصی به صورت شکل ۳-۴ اعمال می شود ، لازم است خاک مازاد حاصل از تسطیح و گودبرداری به خارج از باغ منتقل و از انباشت آنها در حاشیه مسیر و یا بین درختهای کنار مسیر اکیداً خودداری گردد.

تبصره ۲: چنانچه فاصله بین باغات کمتر از ۵۰۰ متر باشد ، عرض حریم اختصاصی در این فواصل ، مشابه عرض حریم اختصاصی در عبور از باغات خواهد بود.

۳-۴) حریم اختصاصی در مناطق کوهستانی

۳-۴-۱) مسیر خط انتقال گاز در مناطق کوهستانی (با شیب زمین طبیعی بیش از ۷ درصد) در این تعریف به مسیرهایی اطلاق می شود که برای اجرای حریم اختصاصی خط انتقال در زمین طبیعی نیاز به ایجاد ترانشه دو طرفه با حداقل ارتفاع ۵ متر باشد.

۳-۴-۲) در اجرای ترانشه ، عرض مسیر بایستی به حدی تحصیل شود که علاوه بر پایداری شیب شیروانی ترانشه ، عرض حریم اختصاصی باقیمانده در این مناطق به شرح جدول ۳-۵ باشد :

عرض حریم اختصاصی	باند غیر فعال	باند فعال	قطر خط لوله (اسمی)
۱۱متر	۳/۵ متر	۷/۵متر	$\Phi \leq 12''$
۱۴متر	۴ متر	۱۰متر	$12'' < \Phi \leq 24''$
۱۴متر	۴ متر	۱۰متر	$24'' < \Phi \leq 40''$
۱۷متر	۵ متر	۱۲متر	$40'' < \Phi \leq 56''$

« شکل ۳ - ۵ »

تبصره ۱: برای احداث حریم اختصاصی در مناطق کوهستانی ، لازم است خاک مازاد ناشی از احداث مسیر در محل تحصیل شده مناسب انباشت گردد.

تبصره ۲: چنانچه فاصله بین دو ترانشه احداث شده با رعایت بند ۳-۴-۱ کمتر از ۵۰۰ متر باشد ، عرض حریم اختصاصی در این فواصل مشابه جدول ۳-۵ خواهد بود.

تبصره ۳: چنانچه در احداث ترانشه یک طرفه نیز محدودیتهایی مانند روستا ، راه و ... وجود داشته باشد ، تحصیل حریم اختصاصی مطابق شکل ۳-۵ ملاک عمل خواهد بود.

۳-۵) تحصیل موقت اراضی

چنانچه در زمان اجرا یا بهره برداری خطوط انتقال گاز ، جهت انجام عملیات اجرایی ، نیاز به اراضی بیش از حریم اختصاصی مندرج در این فصل باشد ، اراضی مازاد به طور موقت ، تصرف و خسارت مربوطه به مالک / مالکین مطابق قانون پرداخت و زمین پس از عملیات اجرایی مجدداً تسطیح خواهد گردید.

فصل چهارم – حریم تأسیسات صنعت گاز

۴-۱) تأسیسات صنعت گاز

تأسیسات صنعت گاز مشتمل بر موارد زیر می باشد :

- ۱) تأسیسات جمع آوری گاز شامل تأسیسات سر چاهی ، ایستگاههای کمپرسور یا بوستر ، جداکننده های مایعات و آب
- ۲) پالایشگاههای گاز و تأسیسات مرتبط
- ۳) واحدهای نم زدائی گاز
- ۴) تأسیسات تقویت فشار گاز
- ۵) ایستگاههای شیر بین راهی ، ایستگاههای ارسال و دریافت توپک ، شیرهای انشعاب ، ایستگاههای اندازه گیری و ایستگاههای کنترل فشار
- ۶) ایستگاههای تقلیل فشار (CGS) ورودی شهرها ، روستاها و صنایع (۱۴۰۰ یا پایین تر به ۲۵۰ پوندبراینچ مربع یا مقدار مورد قرارداد)
- ۷) ایستگاههای تقلیل فشار (DRS, TBS) درون شهری و صنعتی (۲۵۰ به ۶۰ پوند بر اینچ مربع)
- ۸) ایستگاههای ذخیره سازی گاز طبیعی
- ۹) ایستگاههای حفاظت از زنگ
- ۱۰) ایستگاههای مخابراتی

۴-۲) حریمهای چهار گانه تأسیسات

حریمهای چهارگانه تأسیسات عبارتند از :

- ۱) حریم اختصاصی
- ۲) حریم ایمنی
- ۳) حریم امنیتی
- ۴) حریم زیست محیطی

۴-۲-۱) حریم اختصاصی تأسیسات

محدوده حریم اختصاصی هر یک از تأسیسات ، حصار یا دیوار آن تأسیسات به علاوه جاده گشت حراست پیرامونی بوده و در مواردی که حصار یا دیوار احداث نشده باشد ، حدود نهایی زمین تحصیل شده است.

با توجه به اینکه وسعت و حدود هر یک از تأسیسات، براساس نیازهای عملیاتی و ایمنی، توسط طراح تعیین می شود، لذا حریم اختصاصی تأسیسات مقدار ثابت و از پیش تعیین شده ای ندارد.

۴-۲-۲) حریم ایمنی تأسیسات

حریم ایمنی تأسیسات برابر است با حداکثر حریم ایمنی لوله های داخل و یا خارج از آن هرکدام که بیشتر باشد.

تبصره ۱: شرکت ملی گاز اختیار دارد تا حداکثر حریم قانونی (۲۵۰ متر) را به عنوان حریم ایمنی لوله های موجود در تأسیسات خارج از محدوده شهرها اعمال نماید.

تبصره ۲: خطوط لوله و تأسیسات شرکت ملی گاز و شرکتهای وابسته/ فرعی نسبت به هم حریم ویژه ای ندارند و احداث آنها در خارج از حریم اختصاصی یکدیگر با رعایت ملاحظات بهره برداری و عملیاتی لازم، امکان پذیر است.

۴-۲-۳) حریم امنیتی یا حفاظتی

این حریم که به دلایل امنیتی و حفاظتی برای تأسیسات تعیین می شود، تابع ضوابط خاص خود بوده و از شمول مقررات حاضر خارج است.

۴-۲-۴) حریم زیست محیطی

این حریم بر اساس ضوابط سازمان حفاظت محیط زیست تعیین می گردد.

فصل پنجم – مقررات حریم خطوط انتقال گاز در مجاورت خطوط توزیع و انتقال نیرو و سایر دکل ها

۵-۱) حداقل فاصله نزدیکترین فونداسیون پایه دکل خطوط هوایی توزیع و انتقال نیرو از جدار لوله های گاز در مسیرهای موازی به شرح زیر است :

ولتاژ	طول مسیر مشترک ۵ کیلومتر و کمتر	طول مسیر مشترک بیش از ۵ کیلومتر
۲۰ کیلوولت	۲۰ متر	۳۰ متر
۶۳ کیلوولت	۳۰ متر	۴۰ متر
۱۳۲ کیلوولت	۴۰ متر	۵۰ متر
۲۳۰ کیلوولت	۵۰ متر	۶۰ متر
۴۰۰ کیلوولت	۶۰ متر	۶۰ متر

« شکل ۵-۱ »

۵-۲) حداقل ارتفاع پائین ترین سیم خط هوایی در بدترین شرایط از سطح زمین در محل تقاطع با خطوط انتقال گاز به شرح زیر است :

ولتاژ	ارتفاع
۲۰ کیلوولت	۸ متر
۶۳ کیلوولت	۹ متر
۱۳۲ کیلوولت	۱۰ متر
۲۳۰ کیلوولت	۱۱ متر
۴۰۰ کیلوولت	۱۲ متر

« شکل ۵-۲ »

۵-۳) حداقل فاصله نزدیکترین پایه دکل از محور لوله گاز ، در محل تقاطع ، برای ۲۰ کیلوولت ۲۰ متر و برای ۶۳ کیلوولت و بالاتر ۳۰ متر می باشد.

۵-۴) کلیه پایه های فلزی خطوط انتقال نیرو که تا فاصله ۲۰۰ متری خطوط انتقال گاز قرار می گیرند ، باید مجهز به سیم اتصال زمین باشند.

۵-۵) کابل های زیر زمینی برق در مسیرهای موازی می بایست در خارج از باند حریم اختصاصی خطوط انتقال گاز اجرا گردد.

۵-۶) حداقل فاصله جدار کابل های زیر زمینی برق از جدار لوله های گاز در محل های تقاطع یک متر یا به اندازه قطر لوله هر کدام که بیشتر باشد ، می بایست رعایت گردد.

تصوره: در داخل محدوده شهرها ، چنانچه رعایت فواصل داده شده امکان پذیر نباشد ، متقاضی پس از انجام مطالعات مهندسی و ایمنی و تهیه دستورالعمل های بهره برداری جهت حذف جریان القایی ، پیشنهاد تقلیل این فواصل را با توجیحات فنی لازم به " کمیته رسیدگی به مسائل اجرایی حریم " ارجاع می نماید.

۷-۵) حداقل فاصله انواع دکل ها از جمله دکل های مخابراتی ، توربینهای بادی و... از منتهی الیه حریم اختصاصی به اندازه طول دکل میبایست رعایت گردد.

فصل ششم – مقررات حریم خطوط انتقال گاز در موازات راهها و راه آهن

۶-۱) کلیات

۶-۱-۱) این مقررات به منظور تأمین حداقل ایمنی راه / راه آهن و خطوط انتقال گاز موازی یکدیگر و پیشگیری از صدمات احتمالی متقابل به هر یک تدوین گردیده است.

۶-۱-۲) منظور از فاصله بین خطوط انتقال گاز و راه / راه آهن در این مقررات ، فاصله بین محور خط انتقال تا محور راه / راه آهن می باشد.

۶-۱-۳) تقسیمات وزارت راه و ترابری برای طبقه بندی راههای کشور (آزادراه ، بزرگراه ، راههای اصلی ، فرعی و روستایی) عیناً در این مقررات به کار گرفته شده است.

۶-۱-۴) اجرای خطوط انتقال گاز در محل تقاطع با راه / راه آهن ، بر مبنای استاندارد های شرکت ملی گاز و با اخذ مجوز وزارت راه و ترابری صورت خواهد گرفت. در صورت عبور راه / راه آهن از روی خطوط انتقال گاز رعایت استانداردهای شرکت ملی گاز الزامی می باشد.

۶-۲) نحوه تعیین حریم

۶-۲-۱) حداقل فاصله بین محور خط انتقال گاز و محور راه / راه آهن باید به گونه ای تعیین شود که حریم اختصاصی خط انتقال گاز خارج از حریم قانونی راه / راه آهن قرار گیرد.

۶-۲-۲) با ملحوظ داشتن معیار ۶-۲-۱ ، در صورت اجرای موازی خط انتقال گاز و راه / راه آهن ، ضوابط ذیل می بایست رعایت گردد :

الف) در صورتی که خط انتقال گاز در خارج از عرض نوار تاسیسات خدمات زیربنایی راه / راه آهن قرار گیرد ، اجرای موازی خط انتقال گاز و راه / راه آهن بلامانع می باشد.

ب) در صورت قرار گرفتن خط انتقال گاز در داخل عرض نوار تاسیسات خدمات زیربنایی راه / راه آهن و در خارج از حریم قانونی آن ، در مورد آزاد راهها ، بزرگراهها و راههای اصلی ، خط انتقال حداقل با ضریب طراحی $F = 0.5$ و در مورد راههای فرعی و روستایی ، خط انتقال حداقل با ضریب طراحی $F = 0.6$ (برای مسیر نوع ۲ ضریب طراحی $F = 0.5$) ضروری می باشد.

ج) در صورتی که با موافقت وزارت راه و ترابری و شرکت ملی گاز ایران ، خط انتقال گاز در حریم قانونی راه / راه آهن قرار گیرد ، رعایت موارد زیر الزامی است :

۱- ضریب طراحی $F = 0.4$ در طولی که خط انتقال گاز و راه / راه آهن به موازات هم قرار می گیرند.

۲- حداقل فاصله منتهی الیه شانه خاکی راه / راه آهن از محور خط انتقال گاز ، کمتر از عرض باند فعال خط انتقال نباشد.

فصل هفتم – مقررات حریم خطوط انتقال گاز در مجاورت خطوط لوله نفت و آب ، معادن ، تقاطع با رودخانه ها و فعالیتهای خطرناک

۷-۱) حریم خطوط انتقال گاز در مجاورت خطوط لوله نفت

۷-۱-۱) در صورتی که خطوط انتقال گاز (متعلق به شرکت ملی گاز) و خطوط لوله نفت (متعلق به شرکت ملی نفت) در مجاورت و موازی یکدیگر قرار گیرند ، رعایت فاصله بین دو لوله به شرح مندرج در جدول ذیل ضروری است :

حداقل فاصله بین محورهای دو لوله	قطر بزرگتر (اینچ)	
	تا	از
۱۰ متر	۲۴	-
۱۲ متر	۴۰	۳۰
۱۵ متر	۵۶	۴۲

« جدول ۷-۱ »

۷-۱-۲) در صورتی که رعایت فواصل مذکور به هر دلیل امکان پذیر نباشد ، اجرای لوله جدید به وسیله هر یک از طرفین ، منوط به موافقت کتبی طرف دیگر بوده و شرایط در موافقت نامه تعیین خواهد گردید.

۷-۱-۳) مشخصات ساختمانی خطوط لوله نفت و گاز در محلتهای تقاطع با یکدیگر ، بر مبنای استانداردهای مهندسی موجود تعیین می گردد.

۷-۱-۴) در صورت مجاورت و یا تقاطع لوله های نفت و گاز ، لازم است با همکاری مسئولین دو شرکت آزمایشات تداخل کاتدی انجام شود.

۷-۱-۵) چنانچه آثار تداخل کاتدی به اثبات برسد ، می بایست از طریق اتصال دو لوله به وسیله مقاومت الکتریکی و یا از طریق دیگر از تداخل مذکور جلوگیری به عمل آید. مشروح روش کار با توافق طرفین تعیین خواهد گردید.

۷-۱-۶) چنانچه بر روی هر یک از خطوط لوله نفت و گاز که به طریق فوق به یکدیگر متصل شده اند ، عملیات جوشکاری انجام شود ، لازم است قبلاً به طور موقت اتصال الکتریکی بین دو خط به وسیله مسئولین خطی که تحت تعمیر قرار می گیرد ، قطع گردد.

۷-۱-۷) فاصله خطوط لوله انتقال مایعات گازی و خطوط انتقال گاز که به موازات هم قرار می گیرند ، مطابق جدول شماره ۷-۱ تعیین می گردد.

۲-۷) حریم خطوط انتقال گاز در مجاورت خطوط لوله آب

۲-۷-۱) حداقل فاصله محور خط انتقال گاز و خط لوله آب ۱۵ متر بوده ، مشروط بر این که تداخلی در حریم اختصاصی دو لوله به وجود نیاید.

۲-۷-۲) در صورت تقاطع خطوط گاز و آب (فلزی) لازم است با همکاری مسوولین دو شرکت آزمایشات تداخل کاتدی صورت پذیرد.

۲-۷-۳) در طولی که خطوط گاز و آب به موازات هم قرار می گیرند و در محلهائی که شیب عرضی وجود دارد ، خط آب می بایست در پائین دست (در جهت شیب عرضی) خط گاز اجرا گردد.

۳-۷) حریم خطوط انتقال گاز در مجاورت معادن

صدور هرگونه مجوز و برداشت از کلیه معادن تا فاصله ۲۵۰ متری خطوط انتقال گاز ، بدون مجوز شرکت ملی گاز ممنوع است. صدور مجوز منوط به ارائه گزارش کارشناسی توسط متقاضی از مراجع مربوط و صاحب صلاحیت همانند سازمان زمین شناسی ، مبنی بر عدم تاثیر منفی برداشت از معدن بر روی خط انتقال گاز می باشد.

۴-۷) حریم خطوط انتقال گاز در محل تقاطع با رودخانه ها

صدور هر گونه مجوز و برداشت مخلوطهای رودخانه ای تا فاصله ۲۵۰ متر در بالا دست و ۱۰۰۰ متر در پایین دست خطوط انتقال گاز ، بدون اجازه کتبی از شرکت ملی گاز ممنوع است. صدور مجوز برداشت منوط به ارائه گزارش کارشناسی از مراجع مربوط و صاحب صلاحیت همانند سازمان آب منطقه ای مبنی بر عدم تاثیر منفی برداشتهای رودخانه ای بر روی خط انتقال گاز می باشد.

تبصره: در شرایطی که با توجه به شرایط خاص محلی و شدت جریان آب رودخانه ، برداشت مخلوطهای رودخانه ای در فواصل بیش از مقادیر یاد شده باعث به خطر افتادن لوله گردد ، واحدهای بهره برداری خطوط انتقال گاز به منظور تأمین حفاظت لوله ، رأساً و با استفاده از همکاری سازمانهای مسوول محلی ، از انجام عملیات برداشت تا فاصله لازم جلوگیری خواهند نمود.

۵-۷) انجام عملیات انفجاری در مجاورت خطوط انتقال گاز

۵-۷-۱) انجام هر گونه عملیات انفجاری تا فاصله ۲۵۰ متری خطوط انتقال گاز ، بدون اجازه کتبی شرکت ملی گاز ممنوع است. صدور مجوز منوط به ارائه گزارش کارشناسی توسط متقاضی از مراجع مربوط و صاحب صلاحیت همانند موسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران ، مبنی بر عدم تاثیر منفی انفجار بر روی خط انتقال گاز می باشد.

۷-۵-۲) انجام هر گونه عملیات انفجاری از فاصله ۲۵۰ متری تا ۱۰۰۰ متری خطوط انتقال گاز ، منوط به ارائه گزارش فنی کامل از حوزه تاثیر ارتعاشات و سپردن تعهد مبنی بر عدم تاثیر منفی بر خط انتقال گاز خواهد بود.

۷-۵-۳) انجام هرگونه مانور نظامی (رزمایش) همراه با عملیات انفجاری در شعاع ۱۰۰۰ متری از خطوط انتقال گاز ممنوع می باشد.

۷-۶) عملیات دفن و سوزاندن زباله و انواع پسماندها در مجاورت خطوط انتقال گاز

صدور هر گونه مجوز و دفن و سوزاندن زباله و انواع پسماندها تا فاصله ۲۵۰ متری خطوط انتقال گاز بدون اجازه کتبی شرکت ملی گاز ممنوع است.

فصل هشتم – مقررات خاص مناطق شمالی کشور و بافتهای مشابه

۸-۱) با توجه به ویژگیهای مناطق شمالی کشور از لحاظ تراکم جمعیت ، امکان توسعه بالقوه و ایجاد بافتهای مسکونی ، فاصله بین شهرها و روستاها ، قیمت بالای زمین ، بافت جنگلی و کشاورزی و حاصلخیزی خاک و سایر ویژگیهای منحصر به فرد ، لزوم تدوین مقرراتی خاص این مناطق که ویژگیهای فوق در آن به عنوان عوامل تاثیرگذار لحاظ شده باشند ، وجود دارد .

۸-۲) مناطق شمالی کشور شامل محدوده سه استان گلستان ، مازندران و گیلان می باشد.

۸-۳) بافتهای مشابه ، مناطقی هستند که دارای ویژگیهایی شبیه مناطق شمال کشور باشند. چنانچه به تشخیص هر یک از واحدهای زیر مجموعه شرکت ملی گاز ، منطقه ای شرایط قرار گرفتن درشمول بافتهای مشابه را داشته باشد ، پیشنهاد مربوط می بایست با ذکر دلایل به هیئت مدیره شرکت ملی گاز ارائه گردد . در صورت تأیید هیئت مدیره ، منطقه مذکور در شمول بافتهای مشابه قرار گرفته و مقررات این فصل در مورد آن اعمال خواهد گردید.

۸-۴) ضریب طراحی خطوط انتقال گاز در مناطق شمالی ، در داخل محدوده شهرها و روستاها $F=0/4$ و در سایر نقاط $F=0/5$ می بایست اجرا گردد.

۸-۵) حریم اختصاصی خطوط انتقال گاز در مناطق شمالی ، همانند حریم اختصاصی در عبور از باغات می باشد. تحصیل حریم اختصاصی موقت جهت ریختن خاکهای حاصل از حفر کانال و یا عملیات اجرایی در مناطق شمالی مجاز نبوده و خاک مذکور می بایست براساس گزارش مطالعات زیست محیطی و متناسب با پیشرفت مراحل اجرائی از محل پروژه منتقل گردد.

۸-۶) فاصله بین ایستگاههای شیر قطع جریان خودکار در مناطق شمالی ، می بایست با در نظر گرفتن مبانی طراحی و متناسب با مسیرهای نوع ۳ و ۴ تعیین گردیده و در هر حال فاصله آنها از یکدیگر از مقادیر مندرج در استاندارد ASME B- 31.8 تجاوز ننماید.

۸-۷) لوله های تخلیه جریان (بلودان) دائم باید در ایستگاههایی پیش بینی شود که در خارج از محدوده شهرها و روستاها قرار می گیرند.

فصل نهم - حریم خطوط تغذیه و شبکه های توزیع گاز

رعایت فواصل به شرح جدول ذیل از جداره لوله گاز در موقعیت اجرایی از طرف افراد حقیقی و حقوقی از جمله آبفا، برق، مخابرات، شهرداری و... لازم الاجرا می باشد.

۹-۱) حریم خطوط تغذیه و شبکه های توزیع گاز در محدوده شهرها، شهرکها و روستاها

ردیف	شرح	حداقل فاصله در مسیرهای موازی	حداقل فاصله در مسیرهای متقاطع	ملاحظات
۱	از جداره کابلهای زیرزمینی برق			
۱-۱	ولتاژ: ۲۲۰-۳۸۰ ولت	۱ متر	۵۰ سانتی متر	★ در موارد خاص و با تشخیص کارشناسان شرکت ملی گاز این فاصله با در نظر گرفتن تمهیدات لازم و حفاظت فیزیکی تا ۵۰ سانتی متر قابل کاهش خواهد بود. ★★ استفاده از سازه مناسب بتونی (Slab) و رعایت موارد ایمنی ضروری است.
۲-۱	ولتاژ: ۲۰-۶۳ کیلو ولت	۱ متر	۱ متر	★ در موارد خاص و با تشخیص کارشناسان شرکت ملی گاز و با استفاده از سازه مناسب بتونی (Slab) بین کابل و لوله فلزی در محل تقاطع این فاصله تا ۵۰ سانتی متر قابل کاهش خواهد بود.
۳-۱	ولتاژ: ۱۳۲ کیلو ولت	۲ متر	۱/۵ متر	★ استفاده از سازه مناسب بتونی (Slab) و رعایت موارد ایمنی ضروری است.
۲	از پایه دکلها و تیر های برق و خطوط هوایی انتقال نیرو			
۱-۲	ولتاژ: ۲۲۰-۳۸۰ ولت	۱ متر	۱ متر	در تمامی موارد، تمهیدات لازم جهت حذف جریان القایی AC در زمان اجرا و بهره برداری، ضروری می باشد ★ از جداره لوله
۲-۲	ولتاژ: ۲۰ کیلو ولت	۲ متر	۲ متر	
۳-۲	ولتاژ: ۶۳ کیلو ولت	۳ متر	۳ متر	
۴-۲	از پستهای برق ۲۰ کیلو ولت	۲ متر		
۳	از جدار لوله های فلزی مدفون آب و فاضلاب و لوله های حامل مایعات سوختی که دارای سیستم حفاظت از زنگ می باشد.	۱ متر	۵۰ سانتی متر	بارعایت باندینگ در فواصل مورد نیاز برای خطوط فلزی گاز ★ در تقاطع خطوط پلی اتیلن با لوله های حامل مواد قابل اشتعال رعایت فاصله یک متر ضروری است.
۴	از جدار لوله های غیر فلزی مدفون آب و فاضلاب با قطر ۱۰ اینچ و بالاتر	۱ متر	۴۰ سانتی متر	★ با رعایت موارد ایمنی و استفاده از سازه مناسب بتونی (Slab)
۵	از جدار لوله های غیر فلزی مدفون آب و فاضلاب با قطر کمتر از ۱۰ اینچ	۵۰ سانتی متر	۴۰ سانتی متر	★ با رعایت موارد ایمنی و استفاده از سازه مناسب بتونی (Slab) در موارد خاص در صورت محدودیت مکانی با نظر کارشناسان شرکت ملی گاز تا ۳۵ سانتی متر قابل کاهش خواهد بود.

ادامه جدول حریم خطوط تغذیه و شبکه های توزیع گاز در محدوده شهرها ، شهرکها و روستاها

ردیف	شرح	حداقل فاصله در مسیرهای موازی	حداقل فاصله در مسیرهای متقاطع	ملاحظات
۶	از دیواره بیرونی حوضچه ها و چاههای آب و فاضلاب	۴۰ سانتی متر	—	در موارد خاص با نظر کارشناسان شرکت ملی گاز و رعایت تدابیر لازم از جمله تقویت طوقه چینی ، حداقل فاصله تا ۲۰ سانتی متر قابل کاهش خواهد بود.
۷	از جوی های آب و آگوهای جمع آوری آبهای سطحی (از کف)	۴۰ سانتی متر	۴۰ سانتی متر	در مورد آگوی اصلی و عمیق که بعضاً در زمان احداث و قالب بندی امکان آسیب رسانی به لوله گاز و خاک سرندی اطراف آن را دارد ، رعایت نکات عملیاتی و ایمنی برای لوله گاز الزامی است.
۸	از کابلها و تاسیسات مخابراتی			
۱-۸	از کابلهای زیرزمینی مخابرات (غیر از کابلهای فیبر نوری)	۴۰ سانتی متر	۴۰ سانتی متر	در موارد خاص با نظر کارشناسان شرکت ملی گاز تا ۳۵ سانتی متر قابل کاهش خواهد بود.
۲-۸	از کابل های فیبرنوری یا جدار لوله های غلافی که دارای چندین رشته کابل زیرزمینی می باشد.	۶۰ سانتی متر	۴۰ سانتی متر	
۳-۸	جعبه های مخابرات	۲ متر		
۹	از مستحذات	۱★ متر	--	★ برای لوله گاز حداکثر تا قطر ۸" صادق است در موارد خاص و قطر بالاتر از ۸" این فاصله برطبق نظر شرکت ملی گاز تعیین می گردد.
۱۰	حریم علمکهای گاز از	علمکهای تلفن	۳۰ سانتی متر	—
		علمکهای برق	۵۰ سانتی متر	—
۱۱	درختکاری	۱/۲ متر	—	کاشت هرگونه درخت در فاصله کمتر از ۱/۲ متر از جداره لوله گاز ، ممنوع می باشد.

تمامی فواصل فوق از جداره لوله گاز می باشد.

۲-۹) حریم خطوط تغذیه و شبکه های توزیع گاز در خارج از محدوده شهرها و روستاها

ردیف	شرح	حداقل فاصله در مسیرهای موازی	حداقل فاصله در مسیرهای متقاطع	ملاحظات
۱	از پایه دکلها و تیر های برق و خطوط هوایی انتقال نیرو			
۱-۱	ولتاژ: ۲۰-۶۳ کیلو ولت	۱۵★ متر	۹ متر	★در موارد خاص با نظر کارشناسان شرکت ملی گاز این فاصله با در نظر گرفتن تمهیدات لازم جهت حذف یا عدم القاء جریان AC، قابل کاهش خواهد بود.
۲-۱	ولتاژ: ۱۳۲-۴۰۰ کیلو ولت	۲۰★ متر	۱۲ متر	
۳	از کابلهای زیرزمینی مخابرات (غیر از کابلهای فیبر نوری)	۵۰ سانتی متر	۵۰ سانتی متر	
۱-۳	از کابل های فیبرنوری یا جدار لوله های غلافی که دارای چندین رشته کابل زیرزمینی می باشد.	۱★ متر	۱★ متر	★در موارد خاص با نظر کارشناسان شرکت ملی گاز این فاصله تا ۶۰ سانتی متر قابل کاهش خواهد بود.
۴	از جدار لوله های فلزی مدفون آب و فاضلاب و لوله های حامل مایعات سوختی که دارای سیستم حفاظت از زنگ می باشد.	۱ متر	۵۰★ سانتی متر	با رعایت باندینگ در فواصل مورد نیاز برای لوله های فلزی گاز ★ در تقاطع خطوط پلی اتیلن با لوله های حامل مواد قابل اشتعال، رعایت فاصله یک متر ضروری است.
۵	از جدار لوله های غیرفلزی مدفون آب و فاضلاب	۱ متر	۵۰★ سانتی متر	★در موارد خاص با نظر کارشناسان شرکت ملی گاز این فاصله قابل کاهش خواهد بود.
۶	از دیواره بیرونی حوضچه ها و چاههای آب و فاضلاب و لبه نهرهای آبیاری و کشاورزی ومستحذات	۲★ متر	—	★در موارد خاص بانظر کارشناسان شرکت ملی گاز این فاصله با رعایت ضوابط اجرایی قابل کاهش خواهد بود. حداقل فاصله یک متر از لبه های نهر تا کانال لوله گاز و رعایت عمق مناسب ضروری است.
۷	درختکاری	۲ متر	—	کاشت هرگونه درخت در فاصله کمتر از ۲ متر از جداره لوله گاز ممنوع می باشد.

تمامی فواصل فوق از جداره لوله گاز می باشد.

۳-۹) حریم اختصاصی خطوط تغذیه و شبکه های توزیع گاز

۹-۳-۱) حریم اختصاصی ایستگاههای تقلیل فشار برون شهری (CGS)^۱ :

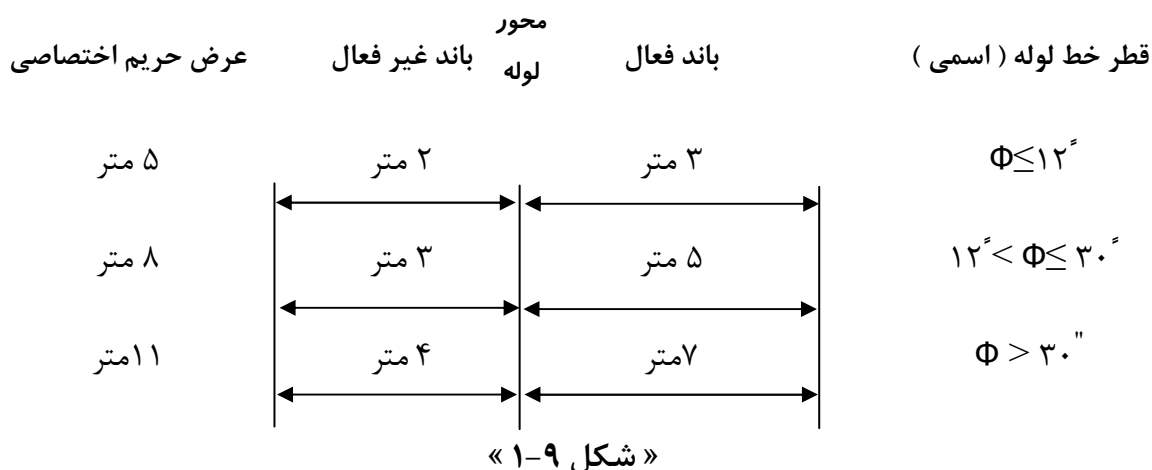
به فصل چهارم مراجعه شود.

۹-۳-۲) حریم ایستگاههای تقلیل فشار درون شهری (DRS)^۳, TBS^۲ :

الف) حصار ایستگاه ، به عنوان حریم اختصاصی تاسیسات در نظر گرفته شود.

ب) فاصله حصار ایستگاه تا پایه دکلهای برق براساس مقررات فصل پنجم رعایت گردد.

۹-۳-۳) حریم اختصاصی خطوط تغذیه و توزیع خارج از محدوده شهرها و روستاها که فاقد راه دسترسی می باشند :

تبره: در موارد خاص و وجود محدودیت در رعایت فواصل فوق الذکر (حتی با در نظر گرفتن ستون ملاحظات مربوطه)، پس از بررسی کارشناسی و با تصویب مدیر عامل شرکت گاز استانی ذیربط و با در نظر گرفتن تمهیدات لازم ، امکان تغییر فواصل مذکور در جداول ۹-۱ ، ۹-۲ و بند ۹-۳-۳ وجود خواهد داشت.

« مآخذ »

فهرست استانداردهای مورد استفاده در تدوین مقررات حریم خطوط لوله گاز شرکت ملی گاز ایران

1	American Standard	ASME/ANSI B31.8	Gas Transmission and Distribution
2	British Standard	BS 8010	Code of Practice for Pipelines
3	Russian Standard	SNIP 3-42-80 SNIP 2-05-06-85	Trunk Lines Long Distance Pipelines
4	Canadian Standard	CSA Z662-99	Oil and Gas Pipeline Systems
5	European Standard	ISO 13623	Pipeline Transportation Systems